

5. Ухвала Київський районний суд м. Харкова від 08 лютого 2018 р. Справа № 640/16356/17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72119806>

Пегова А.О., студент 2-го курсу ННІ № 3 НАВС
Науковий керівник: викладачка кафедри цивільного права і процесу, кандидат юридичних наук,
О.А. Осадько

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Актуальність теми прослідковується в дослідженні принципу державної мови судочинства. Прийнятий Верховною Радою України 3 липня 2012 року Закон України «Про засади державної мовної політики» визнали неконституційний, але ввели новий законопроект «Про українську мову». Інтерес викликає застосування принципу державної мови судочинства саме у цивільному процесі України, оскільки кількість цивільних справ є однією із найбільших порівняно із іншими категоріями справ.

Проте недостатньо вирішеними є окремі аспекти реалізації принципу державної мови у цивільному процесі України, а також враховуючи те, що не всі положення Європейської Хартії регіональних мов або мов меншин від 5 листопада 1992 року ратифіковані Україною. У ст. 9 ЦПК України законодавцем було закріплено принцип державної мови судочинства.

Статтею 12 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» визначається, що судочинство і діловодство в судах України провадиться державною мовою. Суди забезпечують рівність прав громадян у судовому процесі за мовною ознакою. Суди використовують державну мову в процесі судочинства та гарантують право громадян на використання ними в судовому процесі рідної мови або мови, якою вони володіють. У судах, поряд з державною, можуть використовуватися регіональні мови або мови меншин відповідно до Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» в порядку, встановленому процесуальним законом. Використання в судочинстві регіональних мов або мов меншин гарантується державою та забезпечується за рахунок коштів Державного бюджету України [5].

Закон України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» від 15 травня 2003 р. Верховна Рада України ратифікувала Європейську хартію регіональних мов або мов меншин прийняту у Страсбурзі 5 листопада 1992 р. Відповідно до Закону положення Хартії застосовуються до мов таких національних меншин України: білоруської, болгарської, гагаузької, грецької, єврейської, кримськотатарської, молдавської, німецької, польської, російської, румунської, словацької та угорської (ст. 2). Хартія також містить заходи, які необхідно вжити на

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В СФЕРІ ПРЕВЕНЦІЇ ПІЯ ЗАПОБИГАННЯ КОРУПЦІЇ

забезпечення використання регіональних мов або мов меншин у суспільному житті відповідно до зобов'язань, взятих на себе державами-учасницями.

Що стосується зобов'язань у галузі судової влади у цивільному судочинстві, стосовно кожної мови, на яку відповідно до ст. 2 цього Закону поширюються положення Хартії, застосовуються тільки підпункти «а (iii)», «b (iii)», «с (iii)» п. 1, підп. «с» п. 2 та п. 3 ст.9 ч. III Хартії: дозволяти подання документів і доказів регіональними мовами або мовами меншин; у разі необхідності із залученням усних і письмових перекладачів; не заперечувати дійсність для сторін процесу юридичних документів, складених у межах країни, виключно на тій підставі, що вони сформульовані регіональною мовою або мовою меншин. Причому мова йде про те, що Сторони беруть такі зобов'язання стосовно тих судових округів, у яких чисельність мешканців, що користуються регіональними мовами або мовою меншин, виправдовує вжиті заходи відповідно до стану кожної з цих мов і за умови, що використання наданих можливостей, на думку судді, не перешкоджатиме належному відправленню правосуддя. Закон України «Про засади державної мовної політики», використовував положення Європейської Хартії регіональних мов або мов меншин, які не ратифіковані в Україні у цивільному судочинстві України, а зокрема, щодо положень передбачити, щоб суди, на клопотання однієї зі сторін процесу, здійснювали провадження регіональними мовами або мовами меншин або якщо сторона має постати перед судом особисто, дозволяти їй користуватися своєю регіональною мовою або мовою її меншин без додаткових витрат. Тобто ці положення Закону України «Про засади державної мовної політики» не відповідали Європейській хартії регіональних мов або мов меншин. А тому в судовій практиці повинні застосовуватись положення Хартії, оскільки при конкуренції норм національного і міжнародного права, перевага надається нормам міжнародного права [2, с. 164-165].

Можливість використання мов національних меншин у судовому процесі також узгоджується з конституційною гарантією вільного розвитку, використання і захисту мов національних меншин в Україні та принципом рівності всіх громадян перед законом, одним з імперативів якого є недопущення обмежень прав громадян, зокрема учасників судового процесу, за мовною ознакою (частини перша, друга статті 24 Основного Закону України).

Конституційний Суд України вважає, що встановлення законодавчих можливостей використання в судочинстві регіональних мов або мов меншин слід розглядати також в аспекті забезпечення реалізації прав кожного на звернення до суду, якщо його права чи свободи порушені або порушуються, та на захист своїх прав будь-якими не забороненими законом засобами; гарантування прав на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб (частини перша, друга, п'ята статті 55 Конституції України).

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В СФЕРІ ПРЕВЕНЦІЇ ПІЯ ЗАПОБИГАННЯ КОРУПЦІЇ

Таким чином, Основним Законом України закладено конституційні основи для використання української мови як мови судочинства та одночасно гарантовано рівність прав громадян у судовому процесі за мовною ознакою. Враховуючи наведене, підстав для визнання неконституційними положень частин четвертої, п'ятої статті 12 Закону щодо можливості використання в судах, поряд з державною, регіональних мов або мов національних меншин відповідно до Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов національних меншин» в порядку, встановленому процесуальним законом, немає

В. Кройтор слушно зауважує, що у кожній державі закон приділяє увагу мові судочинства, підтримуючи при цьому використання у судочинстві державної мови і закріплює гарантії захисту прав у суді тих осіб, які не володіють або недостатньо володіють мовою, котрою здійснюється судочинство [1, с. 60].

В.Т. Маляренко запропонував визначити законом, за яких обставин особу можна вважати такою, що не розуміє мову судочинства. Це може бути нетривалий термін проживання на території України, відсутність інформації про навчання в українських навчальних закладах, наявність громадянства іншої держави ; замінити слова «мовою, якою вона достатньо володіє» словами «мовою, яку вона розуміє». На сьогоднішній день ці критерії в законодавстві України про мови є невизначеними. В засадах державної мовної політики вони занадто політизовані до кількості населення, яке проживає на відповідній території, а статус регіональної мови визначається адміністративно-територіальною одиницею, що не відповідає історичним традиціям заселення території України національними меншинами.

Таким чином, зміни у цивільному судочинстві України сприятимуть приведенню законодавства у відповідність до міжнародних стандартів та не просто закріплять окремі положення в законі, але й реально гарантуватимуть їх реалізацію на практиці. Перспективою подальших досліджень у цій сфері повинно стати дослідження проблеми застосування мови на різних стадіях цивільного процесу, і зокрема, на стадії судового розгляду, визначення ієрархії нормативно-правових актів в реалізації принципу державної мови судочинства залежно від їх юридичної сили.

Список використаних джерел:

1. Кройтор В, Про мову цивільного судочинства / В. Кройтор // Підприємництво, господарство, право. – 2009. - №3. – С. 60-63.
2. Курс цивільного процесу: підручник / В.В. Комаров, В. А. Бігун, В.В. Баранкова та ін.; за ред. В.В. Комарова. – Х.: Право, 2011. – 1352 с.
3. Леоненко М. Правові питання визначення принципу національної мови в кримінальному судочинстві / М. Леоненко // Право України. – 1999. - № 4. – С. 94-97.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В СФЕРІ ПРЕВЕНЦІЇ ПІЯ ЗАПОБИГАННЯ КОРУПЦІЇ

4 Закон про Українську мову / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://www.obozrevatel.com/ukr/politics/zakon-pro-ukrainsku-movu-v-radi-ozvuchili-novi-termini-prijnyattya.htm>.

5. Про судоустрій і статус судів: Закон України. - № 1402-VII від 02.06.2016.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon/rada.gov.ua/law/show/1402->

Грисюк Д.В. студент 2-го курсу ННІ № 3 НАВС
Науковий керівник: викладач кафедри цивільного права і процесу, кандидат юридичних наук,
О.А. Осадько

РІШЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЯК ДЖЕРЕЛА ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ

Відповідно до Основного Закону держави, Україна є суверенною, незалежною, демократичною, соціальною та правовою державою, а людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Саме тому пріоритетом нашої держави має бути утвердження і забезпечення прав і свобод людини. Непересічне значення у цьому процесі, безперечно, відводиться діяльності такого інституту як Конституційний Суд України. При цьому, слід зауважити, що одним з основних напрямів поряд з іншими в діяльності Конституційного Суду України є офіційне тлумачення правових норм, в тому числі і норм цивільного процесуального права.

Втім, тлумачення цивільно-процесуальних норм одночасно є і перспективним засобом розвитку та вдосконалення вітчизняного законодавства в аспекті забезпечення прав та законних інтересів громадян. Саме цим і пояснюється актуальність питання діяльності єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні на сучасному етапі державотворення, в тому числі і в цивільному судочинстві. У науці цивільного процесуального права все більше набуває необхідність визнання судової практики у якості самостійного джерела цивільного процесуального права, даються її поняття та виділяються її особливості у цивільному судочинстві, обґрунтовуються підстави її запровадження у практичній діяльності суддів. Можна виділити дві основні точки зору з приводу судової практики: одні вчені вважають, що судова практика не джерелом права, але вбачають у ній фактори які впливають на авторитет права, а інші, характеризують її як джерело права. В останні роки зросло роль судової практики. Юристи вивчають не лише діюче законодавство, а й матеріали судової практики. При цьому, особливе місце посідають Рішення суду конституційної юрисдикції [2].